

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

NY

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM.

THEOL. KAND.

F Ø R S T E   B I N D .

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1857—59.

De Danskes Studeringer i Vittenberg

i Reformationstiden.

Ved

Holger Fr. Rørdam.

Fra gammel Tid havde de Danske for Skik udenlands at søge den Oplysning og Lærdom, som der herhjemme kun var ringe Lejlighed til at erhverve. Selv efterat K. Christian den Første havde givet Danmark et eget Universitet, vedblev Udenlandsrejserne, og det uagtet K. Hans søgte at hemme dem ved den Forordning (1498), at ingen maatte drage til fremmede Højskoler, før han i tre Aar havde studeret i Kjøbenhavn. Men Befalingen, der maaske aldrig blev strængt overholdt¹, kunde saameget mindre tages til Følge under denne Konges Eftermænd, som der indfaldt urolige Tider, og Universitetet kun var meget tarveligt forsynet med Lærere. Desuden var Kampen mellem det ny og det gamle begyndt: hvad var derfor rimeligere, end at de unge, hvad enten de havde taget Parti eller først søgte Fodfæste, stræbte udad, for, nærmere ved Hovedskuepladsen for Striden, at deltage i denne som Tilskuere eller som Medkæmpere. Det var derfor især Højskolen i Vittenberg, hvortil de danske studerende søgte, uden at deres Rejser til andre Universi-

---

¹ Christiern II.s Befaling, at ingen maatte drage ud, før han havde taget Bakkalavrgraden i Kbhvn, viser, at den ældre Forordning ikke mere stod ved Magt.

teter, som Rostok, Kølñ, Leipzig, Strasborg, Paris, Montpellier, derfor ophørte. — Det vittenbergske Universitet var oprettet 1502, og allerede faa Aar efter dets Stiftelse finde vi Danske studerende der²; men det var dog egentlig først efter Aaret 1517, at de Danske begyndte i større Antal at søge herhen, uden at man derfor endnu tør antage, at de alle udelukkende kom for Luthers Skyld; de, der kom, kom dog med Lyst til ogsaa at høre noget paa-lideligt om den ny Oplysning, der alt havde begyndt fra Vittenberg at kaste sine Straaler ud over Tydskland og Nordens Lande. Og at de ikke gjorde deres Rejse for-gjæves, derom overbevises vi, naar vi lægge Mærke til, at Mænd som Christen Stub, Klavs Urne, Hans Tavsens, Peder Thomesen, Arvid Pedersen, Jørgen Jensen Sadolin, Peder Tidemand, Hans Svaning, Herman Skeel, Peder Plade og ikke faa andre, hvis Navne senere fik en hæderlig Be-rømmelse, sad ved Luthers og Melanchthons Fødder endnu længe inden Reformationen blev fuldt indført her i Danmark³. Men fra den Tid det blev K. Christian den Tredie om at gjøre at gennemføre den evangeliske Kirkeordning i sine Lande, maatte Besøgene i Vittenberg naturligvis tage endnu mere til, thi hvorvel Kjøbenhavns Universitet paa samme Tid opstod i en gjenfødt Skikkelse, laa det saa ganske i Tidens Betragtning, at et ordentligt videnskabeligt Kursus ikke kunde fuldendes herhjemme; for mange maatte det ogsaa have noget eget tiltrækkende, at komme til at høre Reformatorerne selv, efter Ordet: dulcius ex ipso fonte bibuntur aquæ. Det var ogsaa saa langt fra, at Kongen havde noget imod disse Udenlandsrejser, at han snarere fremmede dem, hvor han kunde, ved Understøttelser, som han navnlig gennem Bugenhagen og Melanchthon og efter deres

² Om det vittenbergske Univ.s Oprettelse og dets første Lærere se *Grundtvigs* Udsigt over Verdenshist. (1817). S. 135 f.

³ Se forøvrigt efterfølgende Uddrag af *Førstemanns* Alb. Acad. Witte-bergensis.

Anbefaling lod tilflyde de trængende studerende under deres Ophold i Vittenberg. I disse Mænds Breve til de danske Konger Christian III og Frederik II have vi Prøver paa deres anbefalinger for danske Studenter⁴, ligesom vi i de nylig udgivne Skrivelser fra Christian III til de tyske Reformatorer⁵ have Beviser paa den store Opmærksomhed, Kongen stadig viste de Beretninger, der fra Vittenberg tilstilledes ham om de unge Danskes Flid og Fremgang og om deres Trang til Understøttelse under deres Studier i fremmede Lande. Vi høre ham endogsaa beklage sig, naar han ikke i længere Tid havde modtaget Opfordring til at hjælpe trængende Studenter⁶. Mærkede han derimod, at de gave sig af med Allotria, da undlod han ikke at minde dem om, at de gjorde bedre i at komme hjem og gjøre Nytte i et Embede, end udenlands at give sig af med unyttige Ting⁷. Da denne Konge regelmæssigt sendte flere af de vittenbergske Lærere aarlige Gaver («Besoldung» kalde de selv disse Gaver), maatte de føle det som deres Pligt med særdeles Omhu at antage sig de danske studerende,

⁴ Se *Schumacher*: Gelehrter Männer Briefe an die Könige von Dänemark. I—III.

⁵ Aarsberetn. fra det kgl. Gehejmearchiv ved *Wegener*. I, 215—96. Adskillige af de ny Efterretninger i denne Samling ere benyttede i et ret vakkert lille Skrift af *H. C. Lange*, Die innere Stellung Christian des III. zur Reformation und sein persönliches Verhältnisz zu den Reformatoren, Altona 1857. Den, som det synes, ret velsindede Forfatter kan dog ikke afholde sig fra efter tysk Skik at forvanske Fakta, naar han siger, at Udkastet til Kirkeordinantsen 1537 blev forfattet af gejstlige fra Kongeriget og Hertugdømmerne; thi da han aabenbart har haft Pontoppidans Annaler for sig, der nævner alle Underskrifterne, der kun vare fra Kongeriget og Slesvig, kan Fejlen ikke være opstaaet af Uvidenhed.

⁶ *Bugenhagen* skriver 1546: „Ew. Mai. schreibt auch, das ich nu lange nicht geschrieben habe E. M. für arme Gesellen, welchen E. M. doch gerne wil senden vnd geben, ist was verseumet G. K. so komme ich noch wol zu Masse, solcher Wahre hab ich alzeit genug.“ (*Gel. Män. Br.* I, 61).

⁷ Se t. Ex. *Gehejmearchivets Aarsberetn.* I, 268.

saaledes som ogsaa Melanchthon udtaler det, naar han med Taksigelse for en Gave skriver til Kongen: »Jeg tilbyder mig ogsaa i al Underdanighed at bevise Eders K. Maj. min Taknemmelighed ved tro Undervisning af E. K. M.s Undersaatter, der studere ved dette Universitet, og ellers med Arbejde, der sømmer sig for mit Kald⁸«. Paa denne Maade kan Vittenbergs Universitet i denne Tid betragtes som den kjøbenhavnske Højskoles Mesterlektie. I Almindelighed drog de danske Studenter først ud, naar de en Tid havde studeret hjemme; kom nogen til Vittenberg uden først at have lagt en god Grund ved Fædrelandets Højskole, lod Bugenhagen, der nærmest førte Tilsynet med de danske Studenter, ingenlunde en saadan »Foragt for Skolen i Kjøbenhavn« gaa upaataalt hen⁹.

Ligesom det nøje Forhold, der var mellem Danmark og Vittenberg i Reformationstiden, var af den største Betydning med Hensyn til den Maade, hvorpaa Overgangen fra det gamle til det ny hos os foregik, saaledes er det ikke uden Interesse at kjende de enkelte Danske, som i hin Tid studerede i Vittenberg, da vi derved sættes istand til bestemtere at kunne forfølge Sporene af den Indflydelse, Reformationens Centrum udøvede paa de periferiske Kredse. Et saadant Kjendskab er betydeligt lettet ved Dr. Førstemanns Udgivelse af Vittenberger-Universitetets ældste Album (1502—60). Da denne Bog vistnok hertillands kun er i meget faa Hænder, og da det desuden ikke er nogen let Sag at udsondre Navnene paa de enkelte danske studerende mellem 20—30,000 andre Navne, antager jeg, at et muligt nøjagtigt Udtog af Førstemanns Bog ikke vil være Læserne ukjært. Et saadant har denne af Reformationstidens Litteratur saa fortjente lærde selv tidligere gjort og sendt til vort Universitet i Anledning af Reformationsfesten 1836;

⁸ *Gel. Män. Briefe.* II, 95.

⁹ Jfr. *Gel. Män. Briefe* I, 62—63.

men dette hans Udtog var kun af Betydning, saalænge man ikke havde hans trykte Bog, thi ved at gennemgaa denne har jeg fundet, at han af Mangel paa Kjendskab til de danske Stednavne eller af Uagtsomhed har forbigaaet ikke faa danske studerende, ikke at tale om alle Slesvigerne, som jeg dog ikke kunde forbigaa, om end de fleste af dem vare mig ubekjendte¹⁰. Herved er Tallet paa Personerne, der i Førstemanns Udtog beløber sig til 192, hos mig steget med omtrent 100, heri dog medregnet et Par Normænd, de eneste jeg har fundet, og nogle faa fremmede, der senere fik Ansættelse i Danmark. Imidlertid vil jeg dog advare mod den Antagelse, at vi saaledes nu skulde have en aldeles fuldstændig Fortegnelse over alle de danske studerende i Vittenberg i Reformationstiden; thi selv om jeg skulde have undgaaet at overspringe nogen, hvad næsten er umuligt at indestaa for, da Navnene ofte ere gjorte ukjendelige ved en barbarisk Bogstavering eller ved ufuldstændig Betegnelse, og Øjet desuden sløves ved at gennemløbe den uendelig Mængde Navne, saa kjende vi dog andesteds fra flere danske studerende i Vittenberg, der ikke ere anførte i det af Førstemann udgivne Album. Jeg vil saaledes anføre:

Povl Pedersen (Petrus) Kempe, K. Christian II.s bekjendte Ledsager, hans nøje Forhold til Reformatorerne gjør det højst sandsynligt, at han har studeret i Vittenberg, (hvilket ogsaa Allen antager, Disp. p. 34), men hos Førstemann har jeg ikke fundet ham, uden han skulde være den »Paulus Kemp dioc. Ruppen.«, der blev indskreven 25 Maj 1524, og hvor da Ruppensis kunde antages for en Fejlskrift for Ripensis.

Jørgen Jensen Sadolin, der 1525 skal være kommen hjem fra Vittenberg.

¹⁰ *Førstemanns* skrevne Udtog gaar til 1565, medens det trykte Album ender med 1560, for de sidste fem Aar har jeg derfor udelukkende maattet holde mig til Udtoget.

Petrus Parvus (Rosæfontanus), der var i Vittenberg c. 1532 (Gamst, De Pet. Parvo, p. 56¹¹).

Mag. Erhardt, der 1538 anbefales af Luther til K. Christian III (Gel. Män. Br. II, 261).

Peter Genner fra Haderslev, 1541—46 (Gel. Män. Br. I, 31. 78. 87. III, 63—75. Geh.-Arch. Aarsberetn. I, 220 ff. Noodt, Beiträge I, 29—30).

Olaus Gotlænder, 1543 (Geh.-Arch. Aarsber. I, 230 f.).

Tyge Asmündsen, 1545 (Gel. M. Br. I, 40. 45. 62. 67. 69. II, 4. Langebekiana, S. 288. Geh.-Arch. Aarsber. I, 240. 244).

Valentin, Peter Harrings Søn, 1546 (Gel. M. Br. I, 88).

Jørgen Eriksen fra Haderslev (siden Biskop i Stavanger), c. 1555 eller derefter (Pontoppidan, Ann. Eccl. Dan. III, 211).

Mag. Suer fra Kolding, 1557 (Gel. M. Br. II, 81. 82).

Om nogle andre, der ere forbigaaede i Slutningen af Førstemanns skrevne Fortegnelse, se Wegeners Hist. Efterr. om A. S. Vedel, 2. Udg. S. 37—38, jfr. Dän. Bibl. I, 171.

Hvor Personerne i den følgende Fortegnelse vare mig bekendte, har jeg tilføjet en kort Notits om deres senere Stilling, ligesom jeg har bestræbt mig for at give Henvisninger til andre Kilder, der give nærmere Oplysninger om vedkommendes Studium i Vittenberg. Da Betegnelsen imidlertid, som jeg ovenfor har bemærket, oftere er ufuldstændig eller unøjagtig, har det ikke altid været let at oplyse med Sikkerhed, hvem der menes. Jeg haaber dog, det skal vise sig, at jeg fordetmeste har truffet det rette.

¹¹ Tiden for det af Gamst (anf. St.) meddelte mærkelige Brev fra Herman Skeel til Anders Bilde, lader sig temmelig nøje bestemme, da Skeel kom til Vittenberg 1531 og Frands Bilde 1532. Brevet er altsaa skrevet i det tidligste i det sidstnævnte Aar; men dengang Skeel skrev Brevet, synes Pet. Parvus nylig at have forladt Vittenberg. Men hvorledes forbindes denne Tidsbestemmelse med de ældre Angivelser, at P. Parvus 1520 skulde være vendt tilbage fra Vittenberg, uden ved Antagelsen af, at han har været der to Gange, eller ved, hvad jeg antager for det rigtige, aldeles at forkaste den ældre Antagelse, og allene at holde sig til de her meddelte sikre Data.

Fortegnelse over de danske studerende i Vittenberg fra Universitetets
Stiftelse 1502 til 1565.

1505. Dominus Assuerus Petri de Dacia sacer¹.
— Dominus Nicolaus Chanati (1) de Dacia sacer.
1513. 6. Maj Wolfgangus de Vtenhoff de Gera nobilis
dioc Numburgen².
1516. Jacobus Rano ex Dacia Vionen. dioc³.
— Johannes Dye de Dacia Roscholden. dio.
— Laurentius Eisberne⁴.
1517. 14. Avg. Laurencius Vlman de Roscillia Roscildiacen.
dioc⁵.
— 18. — Martinus Jhone de Roscillia Lunden. dioc.
— 30. Dcb. Henningus Plato Nobilis dioc. Roschilden.
1518. 1. Maj Christiannus Stube Dacus Vibergen. dioc⁶.
— 2. Juni Laurentius Petri de Hussen Sleswicien. dioc.
— 7. — Petrus Paul de Hussen Sleswicen. dioc.
— 18. Sept. Nicolaus Hart Dacus Ottonien. dioc.
— 18. — Fr. Mauricius Goess ordinis Cistercien. Vi-
bernen. dioc.
— 18. — Christianus Dacus ex Dacia Ottonien. dioc⁷.
— 4. Dcb. Mathias Gabler Stutgardianus dioc. Constan⁸.

¹ Adser Pedersen siden Kantor i Lund, Pavedømmets ivrige Talsmand (*D. Mag.* II, 108 ff.).

² Siden Fred. I.s og Chr. III.s tyske Kansler.

³ Den sidste katholske Roskilde-Bisp, Jakob eller Joachim Rønno.

⁴ Indskreven umiddelbart efter Joh. Dye, og sikkert dansk, det sidste Navn er formodentlig en Fejlskrift for Esberni.

⁵ Lavr. Ølmand, siden kgl. Sekretær, tilsidst Ærkedegn i Roskilde († 1538).

⁶ Søn af Chr. II.s ivrige Tilhænger Borgemester Ped. Stub fra Viborg, Chr. Stub blev senere Kannik smsts. og var en af Reformationens Venner i denne By (jfr. *Allen*: Br. og Aktst. I, 445—46 Not.).

⁷ Man kunde her tænke paa Christen Skrok, skjønt man ellers ikke ved noget om, at han har været i Vittenberg.

⁸ Blev 1520 Prof. i det græske Sprog ved Kbhvns Univ.

1519. 29. Apr. Anthonius Ethlerus Prusse ar. Mgr. Haffnien. dioc. Ottonien¹.
 — 29. — Juo Ethlerus Prusse arcium Mgr. Haffnien. Ottonien. dioc. dederunt 1 flor.
 — 30. — Woyslaus Bobesser dioc. Caminen. (I Randen: Pomeranus Consiliarius Danicus)².
 — 18. Maj Ericus Guntzen de Hüssen dioc. Schlemtzen (?).
 — 14. — Joannes Lass de Schlesewick dioc. Schlesewiccen.
 — 29. — Laurencius Prall Schleswicen. ciuit.
 1520. 27. Febr. Laurencius Detleff ciuit. et dioc. Schlesuwigkten.
 — 10. Marts Volqvardus Schmidt Schlesuwigkten. ciuit. et dioc.
 — 27. Apr. Wichmannus Baie Husyrn dioc. Schlesewicen.
 — 8. Maj Theodoricus Joannes Schlesbicen. ciuit.
 — 24. — Johannes Johannis de Haussen Schlesbiccen. dioc.
 — 16. Juni Nicolaus Vasch (Hvas?) dacus ex Vibergen. dioc.
 — 20. — Georgius Petri Dacus Ottonien. dioc.
 — 19. Juli Gerhardus Junius Slesuiccen. ciuitatis.
 — 21. — Nicolaus Vrnae de Dacia Lauien. (!) dioc³.
 — 24. Nov. Erasmus Joannis de Dacia Ottonien. dioc⁴.
 1521. 23. Apr. Joannes Goss de Dacia⁵.
 — 22. Juni Nicolaus Wamp Jarsnen. (?) Arusien. dioc.
 1523. 13. Apr. Paulus Boccij de Haussen Sleswiccen. dioc.
 — 18. — Paulus de Kampenhussen Schleswiccen. dioc.
 — 16. Maj Joannes Thaussen ex Dacia Roschilden. dioc.⁶

¹ Anth. Ejlersen Bryske, siden Rigets Kansler († 1566).

² Wobitzer var siden Lensmand paa Tryggevælde. Han var allerede 1537 i K. Chr. III.s Tjeneste, jfr. *Gel. Män. Br.* I. 9, 12, 13.

³ Var 1529 Kbhvns Univ.s Rektor, Provst i Lunds Kapitel († 1562).

⁴ Maaske Rasmus Vordin, siden første lutherske Præst i Faaborg, Underskriver af Kirkeordinansen.

⁵ Siden Præst i Svendborg, tilsidst Biskop i Trondhjem († 1578).

⁶ Den bekendte Reformator († 1561).

1523. Avg. Nicolaus Hespuius ex Dacia Londen. dioc.
 — Petrus Thome Burlblaiuen. (?) dioc¹.
 — Stigortus Bursius ex Solandia (?) ex Ottonen.
 dioc².
1524. 25. Maj Nicolaus Adeus dioc. Sleswiccen.
 — 16. — Vitus Petrus Londen. Danus³.
 — 30. Okt. Nicolaus Petri Danus.
 — 28. Nov. Laurencius Cleborek Dacus.
1525. 4. Juni Matthias Hegeluth de Wyburg.
 — 6. — Nicolaus Møller de Flentzburg.
 — 13. — Petrus Johannes de Wyburg⁴.
1527. 11. Maj Nicolaus Boring Rypensis, dioc. Rypens.
 — 23. Juni Michael Sampsonius de Incia (?) dioc. Burg-
 lauen.
1528. Nicolaus Rosenkrantz de Dania⁵.
 — 25. Okt. Henricus Hallick Holsatien. dioc. Sleswiccen⁶.
1529. 21. Jan. Nicolaus Bioern Dacus.
 — Andreas Barbi de Loburg dioc. Brandenburg⁷.
 — Apr. Georgius Tettlewin Rippen. pauper gratis in-
 scriptus.
 — — Johannes Nicolai Danus pauper gratis inscr.
 — 24. Maj Christianus Holste Dioc. Sleswiccen.
 — 7. Juni Johannes Knutzen. Dioc. Sleswitzen.
 — 7. — Paulus Hockel Dioc. Sleswiccen.

¹ Første lutherske Bisp i Børglum. (Indskreven i Sommersemesteret).

² Stig Pors (*D. Mag. V*, 346) se foran S. 351. (Den først indskrevne i Vintersemesteret).

³ Arvid Pedersen, Psalmedigter, Præst i St. Ibs (*D. Mag. V*, 349). Indskr. mellem 23. og 28. Juni.

⁴ Umiddelbart efter denne er d. 14 og 16 Juni indskrevet: *Conradus Nysenus Nostadien.* og *Christianus Johannis de Jegind*, der maaske ogsaa ere Danske.

⁵ Søn af Axel R. til Langting; ejede siden Halkjær (*D. Atl. V*, 72).

⁶ Formodentlig Henr. Holk (fra Rønnehave paa Als), siden kgl. Sekretær og Ejer af Søbo.

⁷ K. Chr. III.s tyske Kansler († 1559).

1529. 7. — Petrus Tymanus de Dacia dioc. Rossylden¹.
 — 19. Juli Johannes Bernekow Pomeranus dioc. Roschilden².
 — 8. Avg. Andreas Jesperi de Dacia.
 — 23. Dec. Johannes Swaningus ex Dania³.
 1530. 6. Juli Caspar Smidt de Flensburg.
 — 17. Okt. Georgius Schumacher Tundaren. ex Holsatia.
 1531. 15. Maj Laurencius Woden de Ripen oppido Daniæ eiusdem oppidi diocesi.
 — 14. Juli Hermannus Schiel Vibergensis⁴.
 — 14. — Ericius Holst Ripensis.
 — 3. Sept. Petrus Esbernus Pladius⁵.
 — 3. — Laurentius Petrus Ottoniensis.
 — 3. — Chanutus Michael.
 — 7. Sept. Petrus Nicolai Tunder (gratis inscr.).
 1531—32 Bernhardus Vicboldt⁶.
 1532. Franciscus Wylde Danus⁷.
 — Simon Crystiernus Cymber⁸.
 — Seuerus } Nicolai Dani.
 — Christophorus }
 — Georgius Petri Samsingus Cymber⁹.

¹ Den bekendte Skribent Ped. Tidemand, Præst i Herrestedøster.

² Siden dansk Rigsraad, Ejer af Birkholm († 1559).

³ Siden Prof. ved Univ., derefter Ærkedegn i Ribe og kgl. Historiograf († 1584).

⁴ Kgl. Sekretær, en af Reformatorerne højt agtet Mand, Ejer af Jungetgaard o. fl. Gaarde, jfr. *D. Atl.* V, 583. 595. († 1555).

⁵ Sjællands berømte Biskop († 1560).

⁶ Siden juridisk Professor i Kbhvn. Dekanus i Roskilde († 1556).

⁷ Frands Bilde (Søn af Hr. And. B. til Søholm) † 1563. Jfr. *Gamst*, Sched. de Pet. Parvo Rosæfontano, p. 27. 55.

⁸ Nævnes bl. Morten Borups Disciple i *Worms Lex.* I, 147. Rektor i Aarhus (*Er. Lætus*, *Rer. Dan. Lib.* V, p. 243, cfr. *Ind.*). Præst i Vejlbj (*Tauber*, *hist. scholæ Aarh.* p. 69).

⁹ Man nødes til at tænke paa M. Jørgen Ped. Samsing, Kantor i Aarhus Kapitel siden 1526. 1530 havde han rigtignok vist sig som en af Reformationens ivrigste Modstandere. D. 3 Marts 1533 finde vi ham atter i Aarhus (*Hübertz*, *Aktstykker*, I, 125).

1532.   **Jacobus Schmid Hadorsleuen. ex Holsa.**
 1532—33.   **Matthias Hacus Danus¹.**
           —   **Christophorus Michael Danus².**
 1533. 24. Maj **Johannes Aeschylus Danus³.**
           — 23. Juli **Michael Otten ex Schleswig Holsaciensis.**
           — 8. Sept. **Ericus Benedicti Scanniensis Danus.**
           — 24. — **Petrus Paulus Arusiensis Danus⁴.**
           — 19. Nov. **Johannes Septimius Danus (gratis inscr.).**
 1534.   Juni **Nicolaus Palladius Danus⁵.**
           — 2. Okt. **Johannes Andreae Danus⁶.**
 1535—36.   **Lambertus Christiernus Danus (inscr. Jenæ⁷).**
           —   **Johannes Vibergius Danus⁸.**
           —   **Matthias Huid Danus⁹.**
 1536—37.   **Johannes Pistorius de Ripis Daniae¹⁰.**
           —   **Petrus Pauli Flensbergens. Holsatiae.**
           —   **Iuarus Broderus Flensbergen. Holsatiae.**
           —   **Hermoldus Trolde Nobilis Daniae¹¹.**

¹ Siden Prof. ved Kbhvns Univ. (Denne og den flg. ere indskr. i Vintersemesteret Okt. 32—Apr. 33.

² Formodentlig Læsemesteren i Odense (se foran, S. 317 ff.).

³ Er formodentlig den Æschylus Danus, Bugenhagen 1538 anbefaler til Chr. III. (*Gel. M. Br.* I, 23).

⁴ Prof. ved Univ., siden Præst i Roskilde († 1572). Hans femaarige Studier i Vittenberg omtales i *N. Hemmingsens* Skr., „Et vist og fast Tegn, hvorpaa hver kan kjende, om han er et Guds Barn“.

⁵ Døde som Biskop i Lund 1560. Om hans Ophold i Vittenberg se *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 220.

⁶ Maaske Prof. Jens And. Sinning († 1547). Skjønt det ellers ikke siges, at han har studeret i Vittenberg, fremgaar det dog af Melanchthons Epist. Dedic. foran i *Er. Læti* Bucolica, 1560.

⁷ Paa Grund af Pesten var Univ. flyttet til Jena. Denne og de to flg. ere indskrevne i Dobbeltsemesteret 1. Maj 35—1. Maj 36.

⁸ Kannik i Ribe (se foran, S. 410—11).

⁹ Siden Præst i Holstebro, Ejer af Estvadgaard.

¹⁰ Saaledes i den skrevne Fortegnelse, i det trykte Album: Tistorius. Han er formodentlig den M. Johannes († 1539 som Rektor i Ribe), hvis Studier i Vittenberg omtales i *Terpagers* Ripæ Cimb. p. 492.

¹¹ Den berømte Herluf Trolle († 1565).

1537. Nicolaus Schwanseus ex Dacia¹.
 1537—38. Nicolaus Lolandus Danus alias D. Hemminchius².
 — Andreas Benedicti Danus.
 1538. Georgius Boetius Holsatiensis³.
 — Franciscus Ericus Danus.
 — Christophorus Brand Flensburgensis.
 — Joannes Iuarius Flensburgensis ex Holsatia.
 1539. Apr. Hartwigus Bilde de Vualden equestri ord. ex Olandia Daniae⁴.
 1540. Johannes Thomæ Flensburgensis.
 — 31. Juli Hieronymus Paulsen Schlesuicensis.
 — 14. Sept. Georgius Rosenkrantz nobilis ex Dania⁵.
 — 7. Nov. Joannes Matthiae Vionias Danus⁶ } Dederunt
 — 7. — Torbernus Ochs Danus⁷. } $\frac{1}{2}$ taler.
 — 25. — D. Joannes Maccabeus Scotus⁸.
 1541. Heinricus Boskoducencis⁹.
 — Laurentius Jacobus Danus¹⁰ (gratis inscr.).
 1542. 30. Marts Georgius Stur Sleswicensis¹¹.
 — Maj Johannes von Telcht Rensburgensis.

¹ Niels Svansø, Præst i Varde (*Suhms Ny Saml.* I, 331—43). Om hans Studier i Vittenberg se *Dän. Bibl.* I, 54—55. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 220—21. 229. 230.

² Indskrivningsdagen angives ikke, den falder mellem 1. Nov. 37 og 1. Maj 38. Dr. Tholucks Læsning af Navnet er her optagen (se *Pauli*, Dr. Niels Hemmingsens Pastoraltheol. S. 10).

³ Siden Prof. ved Kbhvns Univ., tilsidst Hofpræst hos Hert. Hans d. æ. i Haderslev.

⁴ Søn af Rigsraad Eske Bilde til Valden i Halland.

⁵ Til Rosenholm († 1596). Han fortæller selv udførligt om sit Ophold i Vittenberg i sit *Levnet* (*D. Mag.* IV, 198—99).

⁶ Havde tidligere været Notarius ved Kbhvns Univ. (*D. Mag.* 3 R., VI, 8).

⁷ Søn af Johan Oxe til Nielstrup. Om hans Studium i Vittenberg se *D. Mag.* I, 121—22 († 1547).

⁸ Senere Prof. theol. i Kbhvn. († 1557).

⁹ Tydsk Hofprædikant hos Chr. III († 1576).

¹⁰ Lavr. Jak. Olderup var i nogen Tid Prof. ved Univ. (jfr. foran, S. 47).

¹¹ Om dennes Studeringer i Vittenberg se *Gel. M. Br.* I, 78. 80. 87. 92—94. III, 53. 423 ff. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 231. 241.

1542. Maj Paulus Nouiomagus¹.
 — Juni Johannes Canuti Ripensis².
 — Juli Reinerus Viberganus } Dani.
 — — Lagus Beck³ }
 — Avg. Joannes Schumacher Rendesburgensis.
 — Okt. Carolus Vrn Nobilis Danus⁴.
 — 26. — D. Thomas de Hugom danus, praepositus
           Slesuicensis⁵.
 — 16. Nov. Dorbernus Andenus Norwegianus, Magister
           Hafniensis⁶.
 — 4. Dec. Johannes Pomeranus Slesuicensis⁷.
 1543. Juli Nicolaus Laurentii Danus⁸.
 — — Balthazar Jacobi⁹ } Dani.
 — — Joannes Oxe¹⁰ }
 — Sept. Richardus Christiani } Flensburgensis.
 — — Christianus Richardi }
 — — Renoldus Dorsmede Flensburgensis.
 1543—44. Petrus Etzelius Schleswicencis (gratis inscr.).

¹ Siden Chr. III.s Hofpræst. Om hans Studier i Vittenberg se *Gel. M. Br.* I, 32. II, 195 (jfr. I, 99. 197). *Geh.-Arch. Aarsber.* I. *Dän. Bibl.* I, 54—55.

² Om hans Studier se *Gel. M. Br.* I, 62. 84. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 234. 238. 244. *Langekiana* S. 288. Se endvidere hans Ansøgning til Chr. III (2det Tillæg). Han blev Kannik og Lektor i Ribe (*Petersen*, D. Litt. Hist. II, 80. *Ripæ Cimbr.* p. 492. *Dän. Bibl.* I, 170).

³ Til Førslev, Landsdommer i Sjælland († 1607).

⁴ Søn af Johan Urne til Rygaard i Fyn.

⁵ Psalmedigteren Thomas Knudsen fra Hygum († 1581).

⁶ Til hvad der foran S. 341 er bemærket om denne Mand kan endnu føjes, at Luther 1545 anbefaler denne sin „Tischgesell und Kostgenger“ til Chr. III (*Gel. M. Br.* II, 265).

⁷ Maaske Bugenhagens Søstersøn, der blev Prof. i Kbhvn. (se foran, S. 5).

⁸ Klavs Lavritsen Skavbo siden Prof. ved Univ. († 1590). Jfr. *D. Mag.* I, 118—25.

⁹ Siden Erkedegn i Lund † 1585. (Jfr. *Worms* Lex. I, 487, hvor hans Dødsaar dog er urigtigt).

¹⁰ Til Torsø († 1559). Se *Ryge*, Peder Oxe, S. 29. *D. Mag.* I, 123—25.

1544. Juli Casparus Mida Othoniensis¹.
 — Maj Daniel Ranzaius Gotschalci filius Holsatius².
 — Juli Erasmus Petri Arusiensis.
 — Avg. Jacobus Strangius Otthoniensis³.
 — — Petrus Ducijs Ripensis.
 — Okt. Joannes Henrici Fionius⁴.
 — — Magnus Olavi Nidrosiensis.
 — Christigernus Mathiae }
                                   Vibergensis⁵ } dederunt tantum di-
 — Jacobus Nicolai Co- } midium eius, quod de-
                                   penagensis⁶ } betur pro inscriptione.
1545. 9. Apr. Petrus Momszen Eiderstettensis.
 — 26. — Johannes Jacobus Hatterslebensis.
 — 30. — Johannes Black Danus⁷.
 — 30. — Franciscus Andreae Danus⁸.

¹ Formodentlig Kaspar Mule, Provst i Ribe Kapitel, Hovmester for Chr III.s Sønner († 1582).

² Den berømte Hærfører, der faldt for Varbjerg 1569.

³ Formodentlig den Jacobus Henricus fra Odense, som Bugenhagen 12. Apr. 1545 anbefaler til Chr. III.s Understøttelse (*Gel. M. Br. I*, 43). Jfr. *Geh.-Arch. Aarsber. I*, 240. Og denne er vistnok Hr. Jak. Henriksen (født i Odense), der blev Præst ved St. Hans Kirke sammesteds (Bloch: *Fyns Gejstl. I*, 817), hvem *Er. Lætus* saa hæderlig omtaler (*Res Dan.* p. 495), og hvem han har tilskrevet det Exemplar af denne Bog, som findes paa Univ. Bibl.

⁴ I Okt. 1545 var han atter i Kbhvn., da han skrev et Brev til M. M. Matth. Hack, som findes trykt i *Gel. M. Br. I*, 72—73.

⁵ Christiern Brun havde, før han rejste til Vittenberg, været Universitetspedel i Kbhvn. (*D. Mag.* 3 R. VI, 3. 7). Om hans Ophold i Vittenberg se *Gel. M. Br. I*, 40. 62. 69—70. *Langebekiana*, S. 288. *Geh.-Arch. Aarsber. I*, 240. 244.

⁶ Anbefaledes oftere under sine Studeringer i Vittenberg af Bugenhagen til Chr. III.s Understøttelse (*Gel. M. Br. I*, 62. 71—72. 78. 89. *Langeb.* S. 289. *Geh.-Arch. Aarsber. I*, 244. Blev uidentivl senere Præst ved Nikolaj Kirke i Kbhvn, se foran, S. 14 f.

⁷ Siden Rektor i Roskilde († 1555 i Rom). Jfr. *Petersen*, *D. Litt. Hist.* II, 92—94.

⁸ Siden Rektor i Roskilde, døde 1582 som Befalingsmand paa Ringsted Kloster.

1545. Avg. Ericus Jachsman Danus.
 — — Erasmus Matthiae Danus.
 — — Nicolaus Helsingus Danus.
 — 10. Okt. Ericus Nicolai Danus.
 1546. 7. Juli Laurentius Erthmann Husensis.
 1547. 18. Okt. Gerhardus Petri Danus.
 1548. 13. Okt. Johannes Symbrianus¹ ex illa insula in Dania.
 — 27. — Johannes Mathei } Dani gratis inscripti².
 — 28. — Jacobus Seuerin }
 — 12. Nov. Jacobus Funcke³ Flensburgen.
 1549. 30. Maj Johannes Danus Fioniens⁴.
 — 26. Sept. Daud Cellus Danus⁵.
 — 27. — Nicolaus Ericius Danus⁶.
 — 27. — Wetzelius Palemonius Danus⁷.
 — 15. Okt. Johannes Apor danus.
 — 4. Nov. Christianus Nicolai Danus.

¹ Skal vel være Fymbrianus eller Ymbrianus (fra Femern).

² En af disse to er vist den fattige Student fra Ribe, som Bugenhagen 1549 gjentagne Gange anbefaler Chr. III (*Gel. M. Br.* I. 121. 133). Joh. Mathei var en Søn af Kanniken Mads Højne i Ribe (se foran S. 337. 409). 1553 anbefaler Melanchthon ham til Understøttelse (*Gel. M. Br.* II, 48, her kaldes han Joh. Hoino). Om et Digt, han skrev i Vittenberg, se *D. Mag.* I, 125. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 268 (255. 256. 266). Jak. Severini er sikkert den senere Rektor i Ribe, af hvem et latinsk Carmen de natali Domini findes ved Joh. Høyni Carmen i samme Anledning, Vittenb. 1550.

³ „Funcke“ er maaske Fejlskrift for Fincke, og vi have da formodentlig her Prof. Thom. Finckes Fader (Raadmand i Flensburg).

⁴ Udentvilt den Johannes Fionius Danus (født i Skamby) som Dr. Geo. Maior 1550 anbefaler til Chr. III.s Understøttelse (*Gel. M. Br.* II, 139).

⁵ Fra Malmø, se *Petersens D. Litt. Hist.* II, 95.

⁶ Blandt *Joh. Georgii Wibergii* Elegiada (Witteb. 1552) findes en Digt til M. Nicolaus Ericius. Det er udentvilt ham der 1552 blev Ped. Lavrentsens Eftermand som Læsemester i Lund. Døde af Pest 1553 (*Magn. Matthiæ* Ser. Reg. Dan. msc.). Han nævnes ikke hos *Rietz*.

⁷ Senere Kantor i Lunds Kapitel † 1583 (se *Sommelius*, *Templ. Cathedr. Lund*, p. 103). Hans Fader, Palle Jensen, „civis et senator Malmogiensis“, † 1554, omtales i *Magn. Matthiæ* Ser. Reg. Dan. msc.

1549. 5. Nov. Johannes Suenonis Artopaeus Danus¹.
 1550. 24. Maj Johannes Georgii Vibergius².
 — 25. Sept. Wilhelmus Middeltum Malmogianus.
 1551. 12. Maj Johannes Crawinckel Flensburgensis.
 — 15. — Andreas Petri Danus³.
 — 15. — Johannes Francisci Rhipensis Danus⁴.
 — 9. Juni Ottho Brockenhusen Nobilis ex Dania⁵.
 — 12. — Georgius Selmerus Husemensis Holsatus.
 — 12. — Lucas Andreae Chogianus Danus⁶.
 — 12. — Wilhadus Seuerini Rhipensis Danus.
 — 13. — Christophorus Giffthius Nestwidanus ex
 Dania⁷.
 — 5. Avg. Petrus Simonis Husensis ex Holsatia.
 — 6. — Petrus Thuringk Flensburgensis ex Holsatia.
 — 6. — Nicolaus Marquardus Flensburgen.
 — 10. Sept. Petrus Numensis Husensis ex Ditione Du-
 catus Holsaciensis.
 — 11. Nov. Johannes Pistorius Husensis Holsacius.
 — 12. — Paulus Wobeser natus ex equestri familia
 Pomeranica in oppido Lewenburg⁸.

¹ Jeg antager ham temmelig sikkert for den M. Hans Svendsen, der efter en kort Embedsvirksomhed som Prof. math. døde 1554 i Kbhvn. (*M. Matthiæ* Ser. Reg. Dan. msc).

² Søn af Biskop Jørg. Sadolin, blev Præst i Thoreby (se *Worms Lex.* II, 306, *Petersens D.* Litt. Hist. II, 80. 81. 94—95). Jfr. Tillæg 3.

³ And. Petri fra Barsbøl i Ribe Stift anbefales varmt af Melanchthon til Chr. III., (*Gel. M. Br.* II, 48. 62); et Brev fra ham selv til Kongen, hvor han kalder sig A. P. Barselius findes sammesteds, III, 204—05. Jfr. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 266. *Petersen*, D. Litt. Hist. II, 271.

⁴ Den senere berømte Prof. medic. († 1584). Jfr. *Petersen*, D. Litt. Hist. II, 79—80.

⁵ Til Vollersløv, kgl. Rentemester, Kannik i Roskilde († 1594).

⁶ Se *Petersen*, D. Litt. Hist. II, 95.

⁷ Anbefales 1552 af Bugenhagen (*Gel. M. Br.* I, 187, smsts. p. 187—90 er et Brev fra ham til Bugenhagen trykt). Jfr. *Geh.-Arch. Aarsber.* I, 264.

⁸ Kom siden i dansk Tjeneste (se foran, S. 21).

1552. 29. Apr. Matthias Carolinus Ripensis Danus*.
 — 29. — Johannes Lagonis Ripensis Danus¹.
 — 17. Maj Erasmus Seuerini Danus².
 — 29. Nov. Jacobus Rebentlov natus ex equestri familia
 in Dania (Torgae inscriptus)³.
 1553. 5. Juni Laurentius Cymmerius mgr. hafniensis.
 — 5. — Absalon et Henningus a Goie ex equestri
 Familia Danica nati⁴.
 — 12. Okt. Ericus {
 — 12. — Styggo } Hartenberg Dani equestris ordinis⁵.
 — 24. Dec. {Lago
 Johannes } Wensterman⁶ fratres nati ex eque-
 Ericus } stri familia in Dania.
 — 24. — Johannes Thomæ de Hugom Ripensis ipso-
 rum praeceptor⁷, numerarunt hi quatuor
 aureum Rhenanum.
 1554. 22. Maj Nicolaus Koss Danus⁸.
 — 25. — {Erasmus Joannes
 Jacobus Olfeldt⁹ } Dani, 18 gr.
 Jacobus Vualckendorf }
 — 30. Apr. Nicolaus Thonne (I) de Hygon Ripensis Da-
 nus¹⁰. 6 gr.

* Bekjendt som Psalmedigter (D. d. Ps.digtning I, Biogr. S. 22).

¹ Døde 1594 som Biskop i Ribe.

² Anbefales af Melanchthon, *Gel. M. Br.* II, 64. Han var fra Ribe. En „Precatio“ af ham er tilføjet *Joh. Francisci* Carmen de natali Domini, Witteb. 1553.

³ Til Søbo († 1564). Univ. var flyttet til Torgau paa Grund af Pesten.

⁴ Abs. Gøje, Rigsraad, til Kjelstrup († 1602). Henning Gøje, til Kjerstrup, Hofmarskal († 1617).

⁵ Erik Hardenberg til Mattrup († 1604).

⁶ I det trykte Album: Westerman.

⁷ Psalmedigteren, død 1573 som Stiftsprovst og Præst ved Frue K. i Kbhvn.

⁸ Den siden saa berømte kongelige Kansler.

⁹ Bekjendt som Forfatter af sit Udtog af Danmarks Hist. og Rejsen til Rusland, Rigsraad († 1593).

¹⁰ Broder til den ovenanferte M. Hans Thomesen.

1554. 4. Juni Georgius Erasmi Danus.
 — 12. Juli Thomas Jacobi Flensbergen.
 — 10. Sept. Andreas Laurentii¹ } Dani. 12 gr.
 — 10. — Joannes Nicolai }
1555. 13. Jan. Christianus Kale Femariensis insulae in
 Holsatia.
 — 24. Febr. Joannes Kanutus Hadersleuensis ex Holsatia.
 — 10. Marts Theodoricus Hoecken Holsatiensis Danus
 (Navnet er siden overstrøget med den Bemærkning:
 Exclusus ob caedem).
 — 4. Maj Otto Pors nobilis Danus².
 — 24. Juni Paulus Christiani Ripensis Danus.
 — 24. — Georgius Karstens Flensburgen³.
 — 13. Juli Erhardus Westphalus Gothlandus.
 — 23. — Christianus Maccabeus Alpinas⁴ filius D. Jo-
 hannis Maccabei Doctoris Theologiae et
 professoris in Academia Hafniensi.
 — 27. — Christianus Hegelius⁵ } Ripenses Dani.
 — 27. — Petrus Georgii }
 — 31. — Esbernus Canuthi Arhusiensis⁶ } Dani.
 — 31. — Georgius Petri Nicopiensis }
 — 6. Sept. Petrus Brand Flensburgen.
 — 6. — Matthias Bartholomaei Ripensis⁷.

¹ Siden theol. Prof. i Kbhvn. († 1589). Om hans Studier i Vittenberg se *Gel. M. Br.* II, 166. 215. *Dän. Bibl.* IV, 167—69.

² Var ledsaget af den senere som Skaanes Biskop berømte M. Mog. Madsen, der dog ikke findes indskreven her (jfr. *Worms Lex.* II, 24). Otto Pors døde 1588 som Kannik i Lund.

³ Er uidentivl den Georgius Christiani fra Flensborg, som Melanchthon 1556 anbefaler til en Plads blandt Stipendiaterne ved Kbhvns Univ. (*Gel. M. Br.* II, 70—71).

⁴ Se *Worms Lex.* II, 1.

⁵ Chr. Hegelund anbefales 1555 af Melanchthon til Henr. Boscodunensis (*Dän. Bibl.* IV, 167—69). Han studerede senere i Leipzig (se *Wegener*, A. S. Vedel, 2. Udg. S. 28).

⁶ Senere Rektor i Aarhus (se foran, S. 11). Døde som Sognepræst ved Domkirken smts. 1576.

⁷ Siden Sognepræst i Ringkjøbing (se *Thorups Progr.* IX, 3).

1556. 10. Jan. Martinus Husensis Holsatiensis.
 — 6. Maj Samuel Winter de Wonsiddel.
 — 16. — Christophorus Bang Danus.
 — 2. Sept. Andreas Michaelis Danus.
 — 14. Okt. Petrus Sleswicensis.
 — 15. — Nicolaus Kale Femariensis.
 — 26. — Juarus Medelforus Danus¹.
 — 31. — Andreas Friess Danus².
1557. 22. Jan. Nicolaus Johannis Flensburgensis.
 — 13. Juli Andreas Benedictus Malmogiensis Danus³.
 — 17. Avg. Johannes Brink Stetinensis (senere tilføjet :
 J. V. D. et qvondam Consiliarius Regis
 Daniae, qui rursus venit in hanc Acade-
 miam Anno 89 mense Aprili).
 — 22. Nov. Albertus Beck Danus⁴.
 — 7. Dec. Laurentius Johannes Sebiensis Danus, gratis
 inscriptus⁵.
 — 9. — Georgius Tausanus Danus.
 — 30. Apr. { Jacobus Skowgaard Danus⁶.
 Johannes Brackman Danus.
 Andreas Erasmus Rotschildensis Danus.
 Magnus Henrici Danus⁷.
 Matthias Paulini Danus⁸.

¹ Den bekendte Iver Bertelsen (se foran S. 19—30). Befalingsmand paa Sorø og Ringsted Klostre († 1583).

² Udentvivil den And. Friis, der 1559 faldt ved Stormen paa Heide (*Resen*, Frederik II.s Krønike, S. 20).

³ Udentvivil den senere Rektor ved Lunds Domscole, And. Bentsen (*Rietz*, S. 248).

⁴ Søn af Rentemester Jochum Beck, skrev sig til Beldringe.

⁵ Formodentlig den fattige Præstesøn fra Jylland, Laurentius Egenden, som Melanchthon 1559 anbefaler til Fr. II. (*Gel. M. Br.* II, 88). Han havde tidligere været Rektor etsteds.

⁶ Se *Mumme*, S. Knuds Kirke i Odense, S. 115.

⁷ Mogens Henriksen Rosenvinge siden Borgemester i Odense († 1609). Jfr. *Mumme*, S. Knuds K. i Odense, S. 127—28.

⁸ Sikkert den senere Kannik i Roskilde (jfr. *Marm. Dan.* I, 27). Han havde flakket meget om i fremmede Lande.

1558. 30. Apr. Georgius Martini Arusiensis Danus.
 — 30. — Theodgarus Laurentii Raudensien (!). Danus¹.
 — Johannes Redelsen (tilskrevet: Kesselius ꝛ:
 Casselius vir ille doctissimus) Hussensis
 (tilskrevet: Holsatus).
 — 14. Juli Jacobus Wilhelmus Nestuedianus Danus².
 — 14. — Christianus Ericus Schaffeburgen. Danus.
 — 19. Nov. Hermannus Hoiger Husensis ex Holsatia³.
 — 19. — Casparus Hoiger Husensis frater.
 — 5. Dec. Jonas Paludanus Tunderensis Holsatus.
 1559. 30. Maj Franciscus Gldenstern⁴, filius Magni Gl-
 denstern, Equitis aurati et locum Regis
 Danici tenentis.
 — 30. — Petrus Petreius Haffniensis Danus.
 — 31. — Hermannus Schmid Husensis.
 — 31. — Jacobus Hoier Husensis.
 — 4. Juli Johannes Andreae Wibergensis Danus.
 — 5. — Georgius Weddingen Warbargensis.
 — 9. Okt. Ericus Magni Norwegus.
 — 17. — Laurentius Vilhadus Holsatus Haderslebiensis.
 — 17. — Laurentius Petri Haderslebiensis Holsatus.
 — 17. — Antonius Pasbergius nobilis Danus⁵.
 1560. 2. Febr. Nicolaus Harner Danus.
 — 13. Apr. Joachimus Vulpinus Rensburgensis Holsatus.
 — 13. — Henricus Hasselius Rensburgen.
 — 13. — Martinus Hass Viborgen. Danus⁶.
 — 8. Juli Martinus Petri Grunouensis Danus⁷.

¹ M. Thøger Lavritsen blev Sognepræst i Randers.

² Se *Worms Lex.* II, 585.

³ Havde tidligere studeret i Kbhvn, jfr. *Lackmann*, *Hist. Ordin. Eccl.* p. 99.

⁴ Havde senere et Kannikedom i Lund.

⁵ Skrev sig senere til Harrestedgaard.

⁶ Formodentlig Morten Hvas, der døde som Borgemester i Viborg 1614 (*Gjessings Jubell.* III, 238 og 240 Tab. III).

⁷ Morten Pedersen (født i Grenaa 10. Nov. 1537), bekendt af Skriftet om Absalons Herkomst († 1596).

1560. 10. Juli Andreas Nicolai Sgelgoldensis (I) Danus.
 — 13. Sept. Johannes Langsee Nobilis Danus¹.
1561. 6. Jan. Christianus Høgelius Danus.
 — 29. Maj Erasmus Catholmus Danus².
 — 9. Sept. Johannes Block Danus³.
1562. 12. Sept. Laurentius Scanningius Danus.
 — 12. — Laurentius Rostrup Nobilis Danus⁴.
 — 4. Dec. { Jacobus Matthias Viellus⁵
 Jacobus Johannis Vibergius } Dani.
 Petrus Johannis Bolingius }
1563. 1. Febr. Johannes Godiccus Londens. Danus.
 — 10. — Laurentius Andreas Danus.
 — 29. Apr. Thomas Andreas Danus.
 — 19. Juli. Georgius Petri Danus ex pago Joniae Tellerup.
 — 27. — Nicolaus Laurentii Hafniensis Danus.
 — 13. Avg. Nicolaus Olaus Halwegius Danus⁶.
 — 13. — Hieronymus Ranchius Cymber⁷.
 — 30. Okt. Canutus Petri Kippensis Danus.
 — 24. Dec. Jacobus Suenonius Hafnénsis⁸.
1564. 13. Juni Andreas Nicolai } Dani fratres.
 — 13. — Wilhelmus Nicolai }
- 13. — Seuerinus Matthiae Samsingius Danus.
 — 13. — Petrus Laurentii Ticcianus Danus.
 — 13. — Johannes Petri Bocerus Cimber.
 — 24. Juli Paulus Petri Alburgensis.
 — 21. Okt. Laurentius Nicolai Danus Arhusiensis.

¹ Formodentlig Hans Lange til Brejninge (ved Ringkjøbing) † 1609.

² Prof. dial. i Kbhvn., døde som Sognepræst ved Vor Frue K. smsts. Se nedenfor Tillæg 4.

³ Siden Prof. pædag. i Kbhvn. (*Vinding*, Acad. Haun. p. 127).

⁴ Siden Ejer af Ristrup.

⁵ Døde 1606 som Biskop i Odense.

⁶ Kannik i Roskilde og Rektor smsts († 1590).

⁷ Sognepræst ved Graabrødrekirke i Viborg, Digter († 1607).

⁸ Prof. Pædag. i Kbhvn. (se foran, S. 12).

1564. 25. Okt. Johannes Georgii Danus Fioni.
 — 25. — Franciscus Nicolai Danus Alburg¹.
 1565. 29. Apr. Martinus Georgii Haffniensis. } Dani.
 — 29. — Petrus Godschalcus Randrusien. }
 — 29. — { Nicolaus Jacobi Crafft } Ripen. Dani.
                   { Petrus Olai }
                   { Torbernus Olai }
 — 6. Maj MandrupParsbergius Danus ordinis equestris².
 — 25. Juni Matthias Schutte Cimber.
 — 25. — Christiernus Petri Cimber Niecopiensis.
 — 3. Avg. Andreas Liuicus Cimber³.

Tillæg.

1. Uddrag af *Liber Decanorum Facult. Theol. Acad. Vitebergensis*, ed. Foerstemann, Lipsiæ 1838.

1533 17 Juni argumenterede D. Alexander Scotus ved Bugenhagens, Crucigers og Joh. Æpini Promotion til Dr. theol.

Anno Domini 1537 sub Decanatu D. Martini Lutheri continuato, ita volentibus patribus Conscriptis præter morem etc., Die prima Junij responderunt pro Licentia in sacra Theologia Venerabiles virj D. petrus palladius, Danus, Et D. Thilomannus N. Licentiatu Louaniensis etc. Et admissi sunt præsidens fuit D. Martinus Luther. — Post die Sexta Junij ijdem sunt promoti publico more coram tota vniversitate & doctoralibus insigniti. Dederunt danda, promotor fuit D. Iustus Ionas. Exhibuerunt quoque prædium benevolenter etc.

Anno Domini 1542, Die Februarij Tertia sub Decanatu D. Martini Lutherj Respondit pro licentia in Sacra Theologia Venerabilis vir D. Johannes Maccabeus Scotus, Bacularius Theologie formatus Coloniensis, presidens pariter et promotor fuit

---

¹ Senere Sognepræst i Roskilde, † 1603 (se Bloch, Rosk. Domsk. Hist. 1 H. S. 30).

² Til Hagesholm, Rigsraad († 1625).

³ And. Lemvig siden berømt som Prof. med. i Khvn († 1603).

D. Martinus Luther. Sexta die sequente (3: 9 Febr.) promotus coram tota Vniuersitate Insignitusque doctoralibus . . . Vocatus a Danorum Christiano pijssimo Rege ad Munus Ecclesiarum gubernandarum.

M. Cymbrius Erasmus Lætus Danus Profess. in Acad. Hafn. 28 Novbr. 1559 pro Licentia in Theologia consequenda respondit in publica disputatione, cui præfuit D. Phil. Melanthon. Eodem anno 1559 die 7 Decemb. a Decano Rev. Dom. Dr. Georgio Maiore insignia et gradum Doctorum in Theologia accepit publice.

Til Side 467 Note 2.

2. *Hans Knudsen (Holm), der studerer i Vittenberg, ansøger Christian III om Hjælp til sine Studeringers Fortsættelse.*

Gratiam et pacem a deo patre et domino nostro ac liberatore Iesu Christo. — Quod regia tua liberalitate Clementissime ac Serenissime Rex, in hoc celeberrimo loco, me pauperem Scholasticum dignum hactenus iudicauerit, tuæ Serenissimæ celsitudini gratias ago immortales: et precor ut dominus noster Iesus Christus, pro tantis tamque amplis beneficijs centuplum tibi pacem, tranquillam politiam concedat, et vitæ præsentis pio prosperoque rerum successu confecto curriculo, vitam æternam, sicut promittit, cum suos euangelizatores mundo commendat. Ait enim, ne frigidæ quidem aquæ poculum danti irremuneratum fore. Sed ne verborum prolixitate T. S. C. multis grauissimisque negotiis occupatam detinere videar, breuiter, quid velim, exponam; precor autem T. S. C., ut propter Christum narrationem et vota mea admittere ac faciles aures, attentasque præbere eis, dignetur: Intelligat igitur T. S. C., Rex Serenissime, ut olim, ita nunc quoque ex liberalitate tua regia, ad diem nempe Michaelis, anno superiori elapsum, viginti aureos Rhenanos accepisse me, quos numerauit mihi Reverendus Pater d. doctor Ioannes Bugenhagius Pomeranus: cum me duriter inopia premi intelligeret, accepique præterea, hac hyeme, totidem Taleros, quos (etiam additis literis) T. S. C. per hunc eundem nuncium mihi mittere dignata est, quam pecuniam in auro et argento accepta ut erat, creditoribus meis, absque vlla temporis prorogatione, totam iam connumerare coactus sum;

nam diu antea nempe per integri completique anni et mensium aliquot spacium: pecuniarum prorsus nihil habueram. Sed cum magna difficultate ab alijs mutuo habere potui, quod ob nullam aliam caussam contigisse fateor: quam propter rusticanam quandam verecundiam, qua, ne in tempore quid peterem, me stulte sum passus deterreri. Vtilitas stulto sæpe pudore perit. Quare ut hoc semestre, sine sacrarum Musarum naufragio et studiorum meorum dispendio transigere possim, ad T. S. C. pro sumptibus mihi confugiendum fuit, feci autem id meliore spe præditus, quum tua clementia, pro singulari sua erga omnes pios scholasticos benignitate, pollicita est studijs meis sua liberalitate non defuturam esse. De vita, studiis et moribus meis, propriæ conscientiæ approbatione, ac certorum piorumque hominum testimoniis: quod pium est (ut spero) ac T. S. C. auditu dignum, probare et conuincere possum. Nolo me prolixius commendare, nam male mecum agetur, si potius verbis quam vita me purgare debeo. Postremo, si T. S. C. acceptum, placitumque esse videatur, ad proximam ætatem, per dei gratiam, in patriam iterum mature satis reditum parabo, ibique meam operam ecclesiæ, vel celebri Vniversitati tuæ offerendam promitto. Valeat T. C. cuius regimen et inclyti, amplissimique Senatus sui consilia et mentes dominus noster Iesus Christus ad gloriam æterni patris et sui, gubernet, ac lætos exitus donet, ut Ecclesiæ Christi, T. C. S. totique imperio, res utiles et salutes gerantur. Christus seruet T. S. C. diu incolumem, cui me iterum atque iterum commendo. Vittenbergæ Anno Christi 1546 die 14 Ianuarij.

T. C. S. Addictissimus et obedientissimus
Joannes Canutius Ripensis.

Udskrift: Sereniss. ac inclyto domino, dno Christiano Daniæ, Norwegiæ et Sweciæ Regi &c. dno ac Regi suo clementissimo.

Original paa Univ. Bibl., Additam. Nr. 103 Fol.

Til Side 470 Note 2.

3. *Hans Jørgensen Viberg fortæller sin Fader, Biskop Jörgen Sadolin, om sine Studier i Vittenberg.*

Ad Georgium Johannem Vibergium patrem suauiusimum.

Quid studeat rogitas peregrinus gnatus in oris,
O pater, ô animi pars preciosa mei.

Artibus incumbo sub præceptore Philippo
Hic ubi Leucoreos Albidos unda uidet.
Præcipuum studium est, rerum cognoscere causas,
Et sacra facundæ Palladis arma sequi.
Perlego doctiloqui præstantia scripta Platonis,
Socratiosque iuuat uoluerè sæpè libros.
Si mens languescit, studio grauiore relicto,
Coniungo citharæ carmina pauca meæ.
Interdum uibrat mea dextera fortiter ensem,
Et meditor sæuis hostibus esse ferox.
Semper adest animus duros superare labores,
Ne iuueni pereant tempora grata mihi.

Af Joh. Georgii Wibergii Elegiada, Wittebergæ 1552.

Til Side 475 Note 2.

4. *Kgl. Maj.s Brev til Joachim Beck og Ejler Grubbe.*

Frederik II v. G. t. Vider at vi have undt og givet en dansk Person Rasmus Katholm, som studerer til Vittenberg, til hans Underholdnings Behov XL Daler. Thi beder vi Eder og ville, at I samme Pendinge antvorde os elskelige hæderlige og højlærde Mand Povl Madsen, Superintendent udi Riber Stift; han skal fremdeles forskikke dennem for^{ne} Rasmus Katholm tilhænde. Udi lige Maade have vi undt og givet en Person (som) studerer hos Universitetet der udi vor Kjøbsted Kjøbenhavn og er hos Mester Klavs Skavbo til Herberge, XX Daler, bedendes Eder og ville, at I for^{ne} XX Daler antvorde Mester Klavs Skavbo han skal siden ydermere stille for^{ne} Isach Movritsen¹ tilhænde.

Frederiksborg den 19 Dag Martii. Aar 1562.

Af Tegnelser over alle Lande Nr. 7. Fol. 73.

---

¹ Is. Movritsen Gilleleje nævnes som Forfatter til et lille Skrift om Helsingør og tvende andre Carmina i *Nyerups* Litt. Lex. S. 192.